

Lemin kunnan Hyvinvointikertomus 2020

SISÄLLYSLUETTELO

Terveelliset elämäntavat.....	3
Mielen hyvinvointi	3
Terveellinen ja turvallinen ympäristö	4
Asukastosallisuus ja yhteistyöverkostot sekä viestintä, tiedon tavoitettavuus ja kiinnostavuus.....	4
Työ, taloudellinen hyvinvointi ja yrittäjäyys	5
Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset	5

Terveelliset elämäntavat

Kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin lisäämiseen ja ylläpitämiseen liikunnan avulla haettiin aluehallintoviraston liikkuva aikuinen -hanketta. Hankkeeseen saatiin 5000 euron tuki. Hankkeen aikana kokeiltiin eri lajeja kuten fatbikea, curlingia ja keilausta. Kunta vuokrasi Savitaipaleelta jäähallia sekä uimahallia. Mielenhyvinvointiin koulutettiin myötäntoimentajia. Istumatyöläisille otettiin käyttöön Breakpro -taukojumppaohjelma. Korona vaikutti tämänkin hankkeen toteuttamiseen niin, että moni lajikokeilu tai yhteinen tutustumisretki jäi toteuttamatta. Vaikka korona haittasikin, hankkeen tavoitteet saavutettiin ja liikunnan avulla yhteisöllisyys kasvoi sekä liikunta toi lisää mielen hyvinvointia. Henkilökunta palkittiin loppuvuodesta hyvästä työpanostuksesta 50 euron ePassi-rahalla, jonka voi käyttää omaan hyvinvointiin.

Liikuntapaikkoja kunnassa on kunnan omana työnä ylläpidettäviä sekä kyläyhdistysten ylläpitämiä liikuntapaikkoja. Tarjonta on monipuolista ja liikuntapaikkojen lisäksi kunnassa on tällä hetkellä neljä merkittyä luontoreittikohdetta. Latujen ja kaukaloiden ylläpitäminen oli lähes mahdotonta vuoden 2020 vähälumisen ja lämpimän talven takia. Ladut ja kaukalot olivat käytössä kaksi viikkoa.

Omaehtoisen liikkumisen tukena, monipuolisen liikuntapaikkatarjonnan lisäksi, on Eksoten hyvinvointivalmentajat, jotka ovat tavattavissa hyvinvointiasemalla.

Varhaiskasvatuksessa liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona sekä vältetään pitkäkestoista istumista. Henkilöstöä on koulutettu liikkumista lisäävään ja sallivaan toimintakulttuuriin ja Lemille saatiin AVIn Varhaiskasvatuksen liikuntasuosikset/Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset, Leiki, loiki, laukkaa- lapset liikkuvat Lemillä -hanke. Lasten hyvinvointia edistetään antamalla mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjoamalla monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa.

Koronasta huolimatta kesällä pystyttiin järjestämään lapsille ohjattua toimintaa. Pesäysit pitivät pesiskoulua ja kaksi vapaaehtoista vetäjää yleisurheilukoulua. Molemmissa ryhmissä osallistujia oli lähemmäs 20 lasta.

Mielen hyvinvointi

Kunta on savuton kunta ja Pakka-toimintamalli on käytössä.

Korona vaikutti siihen, että monia esimerkiksi yhteistyönä seurakunnan kanssa järjestettävää tapahtumaa tai juhlaa ei pystytty järjestämään yleisötilaisuuksina. Tilaisuuksiin osallistuminen mahdollistettiin Kotiseuradion ja livestriimaamisen avulla.

Etsivän nuorisotyön ja Helmi Hyvää elämää ikääntyneenä- hankkeen kautta lähestyttiin omien ikäryhmien kohdehenkilöitä onnistuneesti. Helmi-hankkeen ja Eksoten vapaaehtoistyön kautta saimme Lemille puhelinyöstävätoiminnan aloitetuksi.

Keväällä vapaa-aikasihteeri yhdessä kirjaston henkilökunnan kanssa suoritti soittokierroksen kaikille yli 70 vuotta täyttäneille. Soittokierroksella kartoitettiin heidän avuntarpeensa kauppa- ja apteekki ym. asiointiin.

Kunnan koronaan liittyvä info-puhelin otettiin käyttöön ja se on käytössä edelleen.

Mielen hyvinvointiin ja jaksamisen tukemiseksi kesällä kirkonkylän alueella oli puistonpenkkeihin, pöytiin ja ilmoitustauluille jaettu voimaannuttavia lauseita.

Vanhus- ja vammaisneuvoston avustuksella yli 80- vuotiaalle jaettiin kotijumppaohjeita sekä MLL:n ja varhaiskasvatuksen tekemiä korttitervehdyksiä. Loppuvuodesta kunta osallistui Siskot ja Simot joulukorttikampanjaan ja kortteja jaettiin yli 100 ikäihmisille ja yksin eläville.

Lemin Musiikkijuhlia tuettiin. Musiikkijuhlien järjestäminen oli haasteellista koronan takia. Juhlia vietiin läpi karsimalla konsertteja, noudattamalla rajoituksia ja jakamalla osaa konserteista pidemmälle aikavälille.

Terveellinen ja turvallinen ympäristö

Korona-aikana naapuriapu on noussut uudelle tasolle. Varsinkin keväällä, jolloin yli 70 -vuotiaita pyydettiin pysymään kotona, kauppa- ja apteekkiapua sai palveluntarjoajien lisäksi kiitettävästi naapureilta. Tämä nousi esille kevään soitteelukierroksella.

Kunta huomioi kaavoituksessa sekä muussa suunnittelussa esteettömyyden. Uusissa hankkeissa, Kirkonkylä eloon! ja Särkemänkankaan luontopolkua suunnitellessa esteettömyys on ollut erittäin tärkeä näkökulma ja luontopolulle tuleva laavu on suunniteltu paikkaan, johon pääsee niin pyörätuolilla kuin kävellen.

Kunta osallistui aktiivisesti liikenneturvallisuustyöhön ja on mm. lisännyt taajama-alueille liikennemerkkejä.

Asukasosallisuus ja yhteistyöverkostot sekä viestintä, tiedon tavoitettavuus ja kiinnostavuus

Asukasilloja ja -tapahtumia pidettiin yhteensä kolme. Kirkonkylässä Vanhan Pappilan avoimet ovet, Kuukanniemen koululla asukasilta ja litiän Monttupuistossa asukastapaaminen. Näiden tapaamisten lisäksi kuntalaisaloite.fi on käytössä ja yksi osallisuuden muoto oli Nurkkia Lemiltä – valokuvakilpailu.

Kunnan kotisivut uudistettiin syksyllä 2020 ja ne ovat nyt selkeät ja helposti luettavissa. Sivustojen sisältöä kehitetään ja tarpeista kuullaan myös käyttäjiä. Kunnan tiedottaminen tapahtui kotisivujen ja Facebookin kautta. Lemin kesä 2020 -lehti jaettiin kaikille kuntalaisille sekä kesäasukkaille. Järjestöparlamentti ehti kokoontua kerran ennen kuin koronavirus esti kokoontumiset. Järjestöihin on pidetty aktiivisesti yhteyttä järjestökirjeitse.

Varhaiskasvatuksessa ja kouluilla on käytössä Wilma, jonka kautta pidetään yhteys koteihin.

Vanhus- ja vammaisneuvosto osallistui maakunnallisen vammaispoliittisen ohjelman kuntakohtaiseen työpajaan. Nuorisovaltuuston kokouksia oli yksi.

Maakunnan ja Länsi-Saimaan kuntien kesken on monia eri yhteistyöverkostoja ja -työmuotoja kaikilla toimialoilla. Niihin osallistutaan aktiivisesti ja niitä pyritään hyödyntämään mahdollisimman hyvin.

Työ, taloudellinen hyvinvointi ja yrittäjyys

Koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi suoritettavat rajoitustoimet ovat vaikuttaneet monen ihmisen ansiotasoon laskevasti. Työntekijöitä on yleisesti Suomessa, ja myös Lemillä, jouduttu lomauttamaan. Joidenkin osalta esimerkiksi kesälle suunnitellut kausityöt peruuntuivat tai esimerkiksi extraamiset ravintoloissa tms. ovat kokonaan loppuneet.

Monelle taas työtä on yllin kyllin ja joillakin aloilla, esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, on podettu ajoittaista sijaispulaa. Koronavirus on siis voinut vaikuttaa työmäärään monella lailla.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut reilusta kahdesta kymmenestä noin kolmeenkymmeneen. Kunta päätti osallistua Taipalsaaren kunnan hallinnoimaan Aktiv-Oiva –hankkeeseen. Tarkoituksena on pystyä auttamaan pitkäaikaistyöttömiä pois työttömyydestä. Varsinaisesti tämä hanketyö alkaa Lemin osalta huhtikuussa 2021.

Lemin kunta hoiti yksinyrittäjien tukiprosessin muiden kuntien lailla keväällä 2020.

Etätyön määrä lisääntyi ja Lemin olemassa oleva laajakaistaverkko on saanut paljon kiitosta etäyhteyksien hyvästä toimivuudesta. Maalaismainen ja siten koronaturvallinen Lemin kunta voi hyötyä etätyön laajamittaisemmasta suosiosta myös ns. normaaliaikaan. Kenties tämä on johtanut siihen, että Lemille muutti vuonna 2020 enemmän ihmisiä kuin kunnasta pois.

Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Koronavirus teki vuodesta 2020 haastavan niin liikuntaan, kulttuuriin kuin kaikkeen kunnan toimintaan. Koulut olivat keväällä etäopetuksessa, kirjasto, kuntosali ja nuortentilat suljettiin. Kesätori saatiin asteittain auki koronarajoitusten määrittelemänä. Siihen nähden, että lähes kaikki toiminnot joutuivat muokkautumaan ja jouduttiin kehittämään uusia tapoja tehdä työtä kuntalaisten hyväksi, kunta onnistui hienosti. Koululaisten ruokakassipalvelu, kauppa- ja apteekkiasioinnit palveluntuottajien listaaminen ja tiedon jakaminen onnistuivat nopeassa aikataulussa. Lemi ei näkynyt vuoden 2020 koronatilastoissa, mistä kiitos kuntalaisten rajoituksia kunnioittavalle toiminnalle. Naapuriapu ja ylipäänsäkin kiinnostus siitä, miten läheiset, ystävät tai naapurit jaksavat, lisääntyi.

Korona pakotti kehittämään toimintaan uuteen suuntaan. Ikäihmisten digiloikka vauhdittui ja esimerkiksi puhelinyhteyden palvelu olisi voinut jäädä toteutumatta ilman koronaa. Tilaisuuksien ja tapahtumien striimaamista ja radiointia olisi hyvä jatkaa, samoin kuin ikäihmisten digitaalisten taitojen kehittämiseen tulee kiinnittää jatkossa huomiota. Se on keino saada ikäihmisiä osalliseksi toimintoihin, vaikka kotoa lähteminen olisi jostain syystä estynyt.

Hankkeiden hyödyntäminen on keino saada lisäresursseja uusien palveluiden ja esimerkiksi liikuntapaikkojen rakentamiseen. Vuonna 2020 vapaa-aikatoimi haki yhdessä teknisen toimen kanssa Leader hanketta asukastilan perustamiseen, kuntoportaiden rakentamiseen ja kirjaston aukion kehittämiseen nimellä Kirkonkylä eloon! -hanke. Tähän saatiin myönteinen rahoituspäätös. AVI:lta haettiin rahoitusta Särkemänkankaan luontopolkua ja litiän lähiliikuntapaikan laitteita varten.

Ainakin luontopolku- hankkeelle on saatu tähän mennessä myönteinen päätös. Varhaiskasvatus sai jatkoa omalle liikuntahankkeelleen ja kouluissa hankkeilla toteutetaan muun muassa kansainvälistä työtä.

Järjestöavustuksia hakeneita yhdistyksiä ja järjestöjä oli enemmän kuin edellisinä vuosina. Avustusjärjestelmää muutettiin vuonna 2019 ja näin saatiin mahdollisuus uusille yhdistyksille hakea avustuksia. Näistä mainittakoon Eläkeyhdistys ja Sydänyhdistys. Järjestöavustusten jakoperusteita olisi hyvä tarkastella edelleen. Yhdistyksiä ja järjestöjä tulisi kannustaa kehittymään ja uudistamaan toimintojaan. Tukea toimintoja, jotka tähtäävät laajemmalti kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

HYVINVOINTIKERTOMUS 2020

Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi, yhteenveto johtopäätökset

	Tavoitteet	Toteutunut
1. Terveelliset elintavat		
1.1 Liikunta ja ravitseminen	Koulujen kerhotoiminta Varhaiskasvatuksen ruokailusuositukset Kouluruokailusuosituksia noudatetaan	Toteutui Toteutui Toteutui osittain
1.2 Liiallinen istuminen, ruutuaika	Varhaiskasvatuksen liikuntasuosituks Liikunnallisen elämäntavan paikallinen kehittämis- hanke varhaiskasvatus Omaehtoisen liikumisen edistäminen Monipuolinen liikuntapaikka- ja luontoreittitarjonta Kouluissa säännöllisiä päivittäisiä liikuntatuokioita	Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui
1.3 Uni ja lepo	Asioiden puheeksiottaminen osana eri toimijoiden perustoimintaa	Toteutui
2. Mielen hyvinvointi		
2.1 Päihteet ja riippuvuudet	Savuton kunta Ennalta ehkäisevä päihdetyö Elämäni sankari-toiminta	Toteutui osittain Toteutui Ei toteutunut
2.2 Yksinäisyys	Yksinäisten yhteiset tapahtumat mm seurakunnan kanssa Etsivä nuorisotyö Henkilökohtaisia kontakteja syrjäytymisvaarassa oleviin Helmi Hyvää elämää ikääntyneenä- hanke	Ei toteutunut Toteutui Toteutui Toteutui
2.3 Kulttuuria kaikenikäisille	Lemin musiikkijuhlien tukeminen Järjestöavustukset Metku-toiminta Koulujen ja varhaiskasvatuksen kulttuuripolku Monipuolinen musiikkipitäjä	Toteutui Toteutui Toteutui osittain Toteutui Toteutui

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö		
3.1 Arjen turvallisuus	Naapuriapu Puuttuminen turvattomuutta aiheuttavaan toimintaan Suojatiekamppanja	Vaikea arvioida, ei negatiivista palautetta Toteutui Toteutui
3.2 Elinympäristön turvallisuus	Kaavoitus tukee turvallista elinympäristöä Liikenneväylät kunnossa, liittymät turvallisia Esteettömyys otetaan huomioon rakentamisessa ja kaavoituksessa Aktiivinen osallistuminen liikenneturvallisuus-työryhmään Liikennemerkkien lisääminen	Toteutui Toteutui Toteutui osittain Toteutui Toteutui
4. Asukasosallisuus ja yhteistyöverkostot		
4.1 Eri toimijoiden yhteistyö	Järjestöparlamentti Yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa Verkostoyhteistyö maakunnan sisällä	Toteutui osittain Toteutui osittain Toteutui
4.2 Asukkaiden osallisuus	Kuntalaisaloite.fi käytössä Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta Nuorisovaltuuston toimintakulttuurin luominen Koulun vuorovaikutuspäivät Vanhempainillat Asukasillat	Toteutui Toteutui Toteutui osittain Ei toteutunut Toteutui Toteutui
5. Viestintä, tiedon tavoitettavuus ja kiinnostavuus		
5.1 Kunnan nettisivut	Tiedot ajantasalla ja helposti löydettävissä netissä ja somessa Tapahtumatiedotteen julkaiseminen	Toteutui Toteutui
6. Työ, taloudellinen hyvinvointi, yrittäjyys		
6.1 Työllisyys	Varautuminen pitkäaikaistyöttömyyden kasvuun Aktiv-Oiva -hankkeeseen osallistuminen Edistetään uusien työpaikkojen syntymistä	Toteutui Toteutui Toteutui